CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
юридичний факультет
Кафедра теорії права та прав людини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
проф. Віталій ГОРДЄЄВ
“ 31 ” серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ЮРИДИЧНА ЛОГІКА

вибіркова

Освітня програма Право
Спеціальність D 8 Право
Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
юридичний факультет
Мова навчання українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Юридична логіка», складена відповідно до вимог Освітньої програми «Право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D 8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

Розробники:

Донченко Ольга Павлівна, доцентка кафедри теорії права та прав людини, кандидатка юридичних наук ;

Грекул-Ковалик Тетяна Анатоліївна, доцентка кафедри теорії права та прав людини, кандидатка юридичних наук;

Павлюк Анатолій Григорович, асистент кафедри теорії права та прав людини, кандидат юридичних наук.

Викладачі, що забезпечують читання даної навчальної дисципліни:

Донченко Ольга Павлівна, доцентка кафедри теорії права та прав людини, кандидатка юридичних наук ;

Грекул-Ковалик Тетяна Анатоліївна, доцентка кафедри теорії права та прав людини, кандидатка юридичних наук;

Павлюк Анатолій Григорович, асистент кафедри теорії права та прав людини, кандидат юридичних наук.

Затверджено на засіданні кафедри теорії права та прав людини

Протокол № 2 від «31» серпня 2026 року

Завідувач кафедри теорії права та прав людини _____ **д.ю.н., проф. Наталія ГУРАЛЕНКО**

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 2 від «31» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ **PhD, ас. Лаура БЗОВА**

Мета навчальної дисципліни. Логіці належить важлива роль у формуванні мислення студентів. Знання основ цієї науки значно підвищує рівень освіченості та професійної кваліфікації майбутнього юриста, формує раціонально-критичний підхід до аналізу правових та інших суспільних явищ.

Навчальна дисципліна «Юридична логіка» вводить студентів у світ головних принципів і операцій людського мислення і, що найголовніше, знайомить їх із застосуванням логічних теорій у правовому пізнанні та юридичній практиці. Завдяки вивченню «Юридичної логіки» відбувається здобуття теоретичних знань про форми абстрактного мислення та їх місце у структурі права, про формально-логічні закони та їх значення в практиці дедуктивних умовиводів, про логічні основи доведення та спростування в судових дебатах, юридичних промовах тощо.

Водночас засвоєння теоретичних питань з логіки супроводжується навичками ефективного використання логічних законів і операцій на практиці, в процесі міркувань, під час прийняття рішень, розгляду прикладів юридичних справ, у процесі спілкування, вирішення суперечок і конфліктів. Важливу роль у набутті цих навиків відіграє розв'язування логічних вправ і задач.

Усвідомлення значення і місця «Юридичної логіки» в системі підготовки майбутніх юристів знайшло своє відображення у запропонованій програмі, що дає можливості при успішному її проходженні досягти поставленої ***мети:*** 1) ознайомити студентів з основними закономірностями, формами та правилами логічного мислення, яке є необхідним підґрунтям до набуття ними навичок правильного юридичного мислення; 2) сформувати знання з логіки, тим самим підвищуючи культуру мислення і поведінки, урізноманітнюючи світоглядні цінності; 3) дати можливість орієнтації в сучасному суперечливому світі, сприяти розвитку раціональних культурних зав'язків, допомагати становленню самосвідомості й інтелектуального розвитку.

Пререквізити. Для підвищення ефективності засвоєння вибіркової навчальної дисципліни «Юридична логіка» здобувач вищої освіти повинен володіти початковими навиками логічного та критичного мислення, а також вивчити такі дисципліни як «Теорія права», «Права людини» та ін.

Результати навчання. Після вивчення навчальної дисципліни «Юридична логіка» студент володітиме сукупністю загальних і фахових компетентностей, що закріплені в Освітній програмі підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю D 8 Право:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 17. Здатність працювати автономно.

ЗК 18. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 21. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і обов'язків.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК 20. Розуміння природи правничої аргументації та здатність її застосовувати.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 11. Мати базові навички риторики.

ПРН. 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН 24. Демонструвати критичне творче осмислення правових норм, законів, правових явищ з погляду їх гуманістичного, демократичного і морального змісту.

ПРН 25. Демонструвати необхідні знання та розуміння права як засобу задоволення науково обґрунтованих, соціально справедливих загальнолюдських потреб та інтересів громадян, їх об'єднань та діяти відповідно до цього.

ОПИС ЗМІСТУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Форма навчання	Рік з підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	3,0	90	14	30	–	–	46	–	залік
Заочна	1	2	3,0	90	4	6	–	–	80	–	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	**Змістовий модуль 1. Логіка як основа правильного мислення юриста**											
Тема 1. Логіка формальна й юридична	8	1	2	–	–	5	8	–	–	–	–	8
Тема 2. Основні закони мислення	8	1	4	–	–	3	8	1	–	–	–	7
Тема 3. Поняття як форма мислення в структурі права	10	2	4	–	–	4	10	1	–	–	–	9
Тема 4. Судження як форма мислення в структурі права	10	2	4	–	–	4	10	–	1	–	–	9
Тема 5. Умовивід як форма мислення в структурі права	10	2	4	–	–	4	10	–	1	–	–	9
Разом за ЗМ 1	**46**	**8**	**18**	**–**	**–**	**20**	**46**	**2**	**2**	**–**	**–**	**42**
Теми лекційних занять	**Змістовий модуль 2. Логічні основи доведення та спростування**											
Тема 6. Доведення та його структура	7	1	2	–	–	4	7	1	1	–	–	5
Тема 7. Спростування та його структура	7	1	2	–	–	4	7	1	1	–	–	5
Тема 8. Правила й помилки в доведенні та спростуванні	7	1	2	–	–	4	7	–	–	–	–	7
Тема 9. Суперечка та її види	7	1	2	–	–	4	7	–	1	–	–	6
Тема 10. Логічний аналіз запитань та відповідей	7	1	2	–	–	4	7	–	1	–	–	6
Тема 11. Логіка юридичного доказу (	9	1	2	–	–	6	9	–	–	–	–	9

Разом за ЗМ 2	**44**	**6**	**12**	**–**	**–**	**26**	**44**	**2**	**4**	**–**	**–**	**38**
Усього годин	**90**	**14**	**30**	**–**	**–**	**46**	**90**	**4**	**6**	**–**	**–**	**80**

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1.	***Логіка формальна й юридична*** Предмет формальної логіки. Формальна і діалектична логіка. Специфіка предмета юридичної логіки. Чуттєве та раціональне пізнання. Специфіка логічного пізнання світу. Істинність і правильність мислення. Логіка в структурі права. Значення логіки у формуванні логічної культури юриста
2.	***Основні закони мислення*** Загальна характеристика законів мислення. Закон тотожності. Закон несуперечності. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави
3.	***Поняття як форма мислення в структурі права*** Поняття в праві. Логічні способи утворення понять. Закон зворотного відношення між обсягом і змістом понять. Види понять. Відношення між поняттями
4.	***Судження як форма мислення в структурі права*** Загальна характеристика судження. Структура та види простого судження. Розподіленість термінів у судженнях. Відношення між судженнями. Логічний квадрат
5.	***Умовивід як форма мислення в структурі права*** Поняття умовиводу. Види умовиводів. Операції утворення безпосередніх умовиводів та їх використання на практиці. Простий категоричний силогізм. Загальні правила простого категоричного силогізму
6.	***Доведення та його структура*** Поняття аргументації, юридичного та логічного доказу. Структура та форми аргументації. Способи доведення
7.	***Спростування та його структура*** Поняття спростування. Структура спростування. Способи спростування
8.	***Правила й помилки в доведенні та спростуванні*** Правила та помилки доведення та спростування. Поля аргументації: поняття та склад
9.	***Суперечка та її види*** Суперечка, учасники суперечки. Види суперечки. Вимоги до суперечки. Юридичні спори як вид суперечки
10.	***Логічний аналіз запитань та відповідей*** Визначення логічних категорій запитання та відповіді. Види запитань і відповідей. Правила та помилки у запитаннях і відповідях
11.	***Логіка юридичного доказу*** Поняття логічного доведення і юридичного доказу. Поняття індукції. Види індукції. Методи наукової індукції. Поняття та види аналогії. Поняття та види гіпотези (версії). Побудова гіпотези (версії). Перевірка гіпотези. Способи доведення гіпотез

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (питання/завдання)
1.	***Логіка формальна й юридична*** **Питання:** Чуттєве та раціональне пізнання. Специфіка логічного пізнання світу. Предмет формальної логіки. Формальна і діалектична логіка. Специфіка предмету юридичної логіки. Істинність і правильність мислення. **Завдання:** У наведених нижче міркуваннях визначте, що є істинним, що хибним і що неправильним. Якщо міркування хибне, то які помилки (логічні/фактичні) до цього призвели: а) деякі діти – щасливі. Отже, дехто зі щасливих – діти. б) сонце – центральне і наймасивніше тіло Сонячної системи. в) Україна – монархія. г) оскільки вулкани – гори; гейзери – вулкани; таким чином, гейзери належать

	до гір. д) всі університети – вищі навчальні заклади; «Одеська юридична академія» – не університет; отже, «Одеська юридична академія» – не вищий навчальний заклад. е) деякі люди талановиті. Отже, деякі з талановитих є людьми. є) місяць – штучний супутник Землі. Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
2.	***Основні закони мислення*** **Питання:** Загальна характеристика законів мислення. Закон тотожності. Закон несуперечності. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. **Завдання:** 1. Поясніть, дію якого з основних законів логіки можна побачити у нижченаведених міркуваннях. Обґрунтуйте відповідь. Особу Б. було взято на допит. Він пояснив, що вночі 27 лютого його не було вдома, бо він ночував у свого батька. Прийшов до нього рано, оскільки пішов з магазину десь близько 20 год. Однак, батько Б. дав інші свідчення. За його словами, Б. прийшов пізно вночі, коли всі вже спали. Він приніс з собою пляшку горілки і тут же випив її. До цього випадку Б. не був у батька майже рік. Про те, де він знаходився і чому прийшов так пізно, Б. не сказав. 2. Спираючись на закон виключення третього визначте, чи можуть бути одночасно хибними такі пари суджень: а) слідство у справі К. закінчене; слідство у справі К. ще не закінчене. б) обвинувачений має право в будь-який момент провадження у справі відмовитися від захисника; деякі обвинувачені не мають права відмовитися від захисника. Обґрунтуйте відповідь. 3. Встановіть дотримання основних принципів правильного мислення у міркуванні: У момент скоєння злочину Л. не було ні вдома, ні на роботі. Л. – рецидивіст. Л. у поганих стосунках із потерпілим. Л. казав, що збирається вчинити злочин. Отже, злочин вчинено Л. Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
3.	***Поняття як форма мислення в структурі права*** **Питання:** Поняття як форма мислення, роль юридичних понять в структурі права. Основні логічні прийоми утворення юридичних понять. Обсяг і зміст понять, операції узагальнення і обмеження юридичних понять. Закон зворотного відношення між обсягом і змістом понять, його використання в слідчій практиці. Види юридичних понять. Відношення між юридичними поняттями. **Завдання:** 1. Визначте вид понять (за різними підставами): а) випадковість; б) честь офіцера Іваненка; в) невинність; г) міністерство юстиції; д) соціальна справедливість; е) сузір'я Лева. 2. Визначте вид відношення між такими поняттями: а) день; ніч; б) скрипаль; композитор; в) професія; юрист; економіст; журналіст; г) здоровий; нездоровий; д) коло; замкнена крива лінія, всі точки якої однаково віддалені від центра; е) студент; студент-відмінник. є) партійність; безпартійність; ж) правоохоронні органи; суд; прокуратура; з) організатор; виконавець; співучасник. Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
4.	***Судження як форма мислення в структурі права*** **Питання:** Судження, його структура та елементи. Виділення судження в реченні. Судження і текст норми права. Типи і види суджень. Використання виділяючих і виключаючих суджень у законодавстві. Розподіленість термінів. Відношення між простими судженнями. Логічний квадрат і його правовий зміст. Загальна характеристика складних суджень. **Завдання:** 1. Вкажіть речення, що виражають судження, визначте терміни судження. а) держава – основний інститут політичної системи суспільства. б) водії, не порушуйте правил дорожнього руху! в) скільки студентів сьогодні відсутні на лекції? г) судді при здійсненні правосуддя незалежні та підкорюються лише закону. д) право – масштаб і міра поведінки людей. е) чому ви не виконали домашнє завдання? є) дощить. ж) важливим атрибутом буть-якої держави є мова. 2. В атрибутивних судженнях знайдіть суб'єкт, предикат і логічну зв'язку. Визначте кількісну і якісну характеристику суджень, вкажіть кванторне слово. а) особа, яка винна в скоєнні злочину, підлягає кримінальний відповідальності. б) декотрі засуджені до позбавлення волі не утримуються у виправно-трудових колоніях. в) жодних окремих доказів, які б підтвердили точку зору обвинувачення, не було надано. г) жодна норма моралі немає примусового характеру. д) громадянин А. вчинив крадіжку. е) кількох осіб було допитано як свідків. 3. Утворіть судження всіх форм (A, E, I, O) з нижченаведених пар понять. а) київський князь (S); прибічник централізованої влади (P). б) моральна норма (P); норма права (S). в) президент держави (S); гарант конституції (P).

	4. Утворіть усі можливі види суджень, модифікуючи дані. а) деякі трудові спори розглядаються міськими судами; б) деякі правочини не є вигідними для однієї зі сторін; в) будь-яке судження виражається в реченні; г) кожен громадянин має право на самозахист. 5. Визначте вид судження за різними критеріями. а) грудень цього року за статистикою тепліший, ніж грудень минулого року; б) деякі види кримінальних покарань передбачають позбавлення волі. 6. Виведіть за нормативним квадратом можливі відношення між судженнями: а) кожен має право на особисту свободу та недоторканість; б) працездатні діти, що досягли 18-річного віку, повинні піклуватися про своїх непрацездатних батьків. 7. Проаналізуйте судження, визначивши його вид і структуру. Запишіть судження, яке йому суперечить. «Інколи закони не мають зворотної сили». Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
5.	***Умовивід як форма мислення в структурі права*** **Питання:** Загальна характеристика умовиводу, структура умовиводу. Види умовиводів. Операції утворення безпосередніх умовиводів і їх використання в юридичній практиці: Перетворення. Обернення. Протиставлення предикату. **Завдання:** 1. Здійсніть операцію перетворення таких безпосередніх умовиводів: а) деякі злочини несвідомі; б) жоден правочин, спрямований на обмеження правоздатності, не є дійсним; в) жодна загарбницька війна не є справедливою; г) деякі жителі нашого міста – віруючі. 2. Здійсніть операцію обернення: а) всі злочини – суспільно небезпечні діяння; б) особи, які займаються контрабандою, притягуються до кримінальної відповідальності; в) деякі студенти юридичного факультету – першокурсники; г) всі медики – військовозобов'язані. 3. Зробіть висновок шляхом протиставлення предикату, перевірте правильність за допомогою перетворення й обернення: а) деякі юристи не є слідчими; б) всякий закон є нормативно-правовим актом; в) деякі правопорушення не є суспільно небезпечними діяннями; г) всі держави є політичними організаціями. Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
6.	***Доведення та його структура*** **Питання:** Поняття, структура та суб'єкти аргументації. Доведення та його структура. Пряме доведення. Непряме доведення. **Завдання:** 1. Побудуйте пряме та непряме (опосередковане) доведення тези, використовуючи довільні аргументи: С. – організатор злочинного нападу на інкасатора. 2. Проаналізуйте логічну структуру таких доведень: а) Степаненко захворів. Це підтверджується високою температурою. Незаперечний той факт, що у здорової людини температура коливається від 36° до 37°. У Степаненка температура – 37,5°. Отже, Степаненко не може вважатися здоровим; б) якби обвинувачені були на місці вчинення злочину, то вони могли залишити свої сліди. Але ніяких слідів обвинувачених на місці вчинення злочину виявлено не було. Отже, обвинувачені не були на місці злочину; в) громадянин Вакуленко однозначно був на даному місці пригоди, а якщо ж на місці пригоди залишився слід конкретної людини, то виходить, що ця людина все-таки була на місці пригоди, а на даному місці пригоди залишився слід громадянина Вакуленка. Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
7.	***Спростування та його структура*** **Питання:** Спростування в логіці і юриспруденції: подібність і відмінність. Структура спростування. Спростування тези. Спростування аргументів. Спростування демонстрації. **Завдання:** 1. Спростуйте міркування про високу ефективність державної власності. 2. Спростуйте популярне доведення, що Земля має форму кулі. У ньому наводяться такі аргументи: – коли корабель віддаляється, він поступово зникає за горизонтом; горизонт розширюється зі збільшенням висоти; – верхівки гір і дерев освітлені сонцем ще довго після заходу сонця. 3. Побудуйте конструктивне та деструктивне спростування даної тези: «Всі студенти 103 академгрупи склали іспит з теорії права». Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
8.	***Правила й помилки в доведенні та спростуванні***

	Питання: Правила та помилки в доведенні і спростуванні: Правила та помилки щодо тези; Правила та помилки щодо аргументів; Правила та помилки щодо способу (форми) обґрунтування. **Завдання:** 1. Яка помилка зроблена при спростуванні? «Неправда, що D винен у вчиненні злочину, оскільки: (1) участь D зумовлена обставиною С; (2) причетність В зумовлена фактом А; (3) А і С – доведені факти; (4) В і D не могли бути співучасниками, проте причетність до злочину одного з них не викликає сумнівів». 2. Встановіть помилку в доведенні: «Ця тварина – зебра, бо вона смугаста». 3. «Нова поема згаданого автора – високохудожній твір, адже всі інші твори цього автора також високохудожні». Яка логічна помилка допущена в даному міркуванні? 4. Знайдіть помилку в міркуванні та вкажіть, яке правило доведення було порушено. «Студент використав такі слова, щоб довести, що йому потрібно виставити задовільну оцінку: «Я прочитав весь підручник. Хіба ж я нічого не знаю? Можливо, я й зможу відповісти на деякі питання?». 5. Виявіть помилки в аргументації. а) «Стародавні греки зробили значний внесок у розвиток філософії. Спартанці – стародавні греки. Отже, спартанці зробили значний внесок у розвиток філософії»; б) – Я не міг не одружитись на тій дівчині, – розказував сусід сусіду. – Вона ж так поставила запитання: «Ти одружишся на мені, чи не так? Сподіваюсь, ти не заперечуєш?». Таким чином, я ніяк не міг викрутитися. Адже її влаштувала б відповідь і «так», і «ні». – То чому ж ти тоді не промовчав? – Загалом і промовчав, але вона сказала: «Мовчання – це ж знак згоди», – і на цьому все скінчилося. Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
9.	***Суперечка та її види*** **Питання:** Суперечка, учасники суперечки. Види суперечки. Вимоги до суперечки. Юридичні спори як вид суперечки. **Завдання:** Проаналізуйте діалоги: а) – Віддайте мені відро! – Яке? – Яке я вам позичила. – По-перше, я його не брала, по-друге, я його вам віддала, по-третє, воно ще у вас було розбите. б) – Де ти подів тролейбусні квитки? – Тролейбусні квитки я порвав разом із колегою Іваном. в) – Що було виявлено в магазині під час обшуку? Поліцейський: – В магазині викраденої техніки, окрім власників: чоловіка, жінки та їх дітей, не виявлено нікого. г) – Де ви взяли бика? – запитав суддя. – Бика мені дав батько, якого у зв'язку із хворобою довелося зарізати. Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
10.	***Логічний аналіз запитань та відповідей*** **Питання:** Суть і структура логічних запитань. Види запитань. Правила формулювання запитань. Сутність і види відповідей. **Завдання: 1**. Здійсніть логічний аналіз таких запитань: а) мотоцикл проїхав по лівій смузі чи по другій? б) ви «за» чи «проти» передачі народові землі? в) під час дебатів тим, хто виступав за збереження смертної кари як вищої міри покарання, ставилося запитання: «Чи готові ви самі виконати смертний вирок тут і зараз?». 2. Здійсніть логічну характеристику відповідей. а) запитання: «Ви не знаєте, яка погода прогнозується на завтра?» Відповідь: «Клімат, одначе, став холоднішим». б) запитання: «Хто на даний момент є президентом України і на який термін він обирається?» Відповідь: «На п'ять років». в) запитання: «Яка година?» Відповідь: «Та ви однаково запізнилися». г) запитання: «Хто телефонував вам?» Відповідь: «Це не до вас». Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).
11.	***Логіка юридичного доказу*** **Питання:** Поняття логічного доведення і юридичного доказу. Роль доказування в юридичній практиці. Використання дедукції, індукції та аналогії в процесі юридичного доказу. Поняття, побудова, перевірка і способи доведення гіпотези (версії). **Завдання:** 1. Сформулюйте три тези, обґрунтуйте їх за допомогою аргументів, використовуючи дедуктивну форму. 2. Сформулюйте три тези, обґрунтуйте їх за допомогою аргументів, використовуючи індуктивну форму. 3. Здійсніть логічний аналіз доведень: а) «Дилема фаталіста». Якщо тобі судилося померти, то ти помреш – все одно, чи покличеш ти лікарів, чи ні. Якщо тобі судилося одужати, то ти так само одна-

	ково одужаєш. У будь-якому випадку тобі щось судилося – або померти, або одужати. Тому ти помреш або одужаєш – покличеш лікарів чи ні. б) «Буріданів осел». Осел знаходився між двома оберемками сіна, які були однакового розміру та якості. Якби ж він не мав свободи волі, то помер би з голоду, оскільки не було жодних підстав для того, щоб він віддав перевагу якомусь одному оберемку сіна. Однак на практиці у таких випадках осли не помирають, тому можна стверджувати, що вони мають свободу волі. Отже, свобода волі існує. 4. Проаналізуйте уривок з твору Дж. Крізі «Пригоди Барона». Після виявлення відкритих сейфів і викрадення коштовностей потерпілий і поліцейські висувають такі гіпотези (версії): «Гіпотеза перша: той, хто продав першу половину колекції, вже пожалкував про це і хоче знову нею заволодіти. Гіпотеза друга: володілець другої половини прагне поповнити колекцію, як і Джон. Принаймні, маловірогідно те, що двадцятирічний молодик здатен самостійно вчинити таке пограбування. Хтось інший за його спиною ретельно розробив операцію – хлопець був надто добре поінформований». Скільки гіпотез (версій) висувається (дві чи три)? Який вид гіпотез (версій) наведено у цьому тексті: загальні, часткові чи одиничні? Тестові завдання (на навчальній платформі MOODLE).

Самостійна робота студента

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	
			д.ф.н	з.ф.н
1.	Логіка формальна й юридична	Охарактеризуйте предмет і значення формальної логіки. Розкрийте особливості та предмет юридичної логіки. Поясніть значення логічного мислення у професійній діяльності юрист	5	7
2.	Основні закони мислення	Охарактеризуйте основні закони правильного мислення. Розкрийте зміст і значення закону тотожності, закону несуперечності та закону виключеного третього. Проаналізуйте значення основних законів мислення для юридичної практики.	3	8
3.	Поняття як форма мислення в структурі права	Розкрийте сутність поняття як форми мислення. Охарактеризуйте структуру та основні види понять. Проаналізуйте роль юридичних понять у правотворчій та правозастосовній діяльності.	4	9
4.	Судження як форма мислення в структурі права	Розкрийте сутність і структуру судження як форми мислення. Охарактеризуйте основні види суджень. Визначте значення суджень у процесі юридичного мислення та аргументації.	4	9
5.	Умовивід як форма мислення в структурі права	Розкрийте сутність і структуру умовиводу. Охарактеризуйте основні види умовиводів. Проаналізуйте значення умовиводів у процесі прийняття юридичних рішень.	4	9
6.	Доведення та його структура	Розкрийте поняття та логічну сутність доведення. Охарактеризуйте основні структурні елементи доведення. Проаналізуйте основні способи побудови доведення.	4	5
7.	Спростування та його структура	Розкрийте поняття, мету та логічну сутність спростування. Охарактеризуйте структуру спростування. Проаналізуйте основні способи спростування тези.	4	5
8.	Правила й помилки в доведенні та спростуванні	Охарактеризуйте основні правила формулювання та обґрунтування тези. Розкрийте основні вимоги до аргументів і демонстрації в процесі доведення. Проаналізуйте типові логічні помилки, що виникають у процесі доведення та спростування.	4	7
9.	Суперечка та її види	Розкрийте сутність суперечки як форми аргументованої комунікації. Охарактеризуйте основні види суперечки та їх особ-	4	6

		ливості. Проаналізуйте логічні й етичні правила ведення конструктивної суперечки.		
10.	Логічний аналіз запитань та відповідей	Розкрийте логічну структуру та основні види запитань. Охарактеризуйте вимоги, що висуваються до правильно сформульованих запитань. Проаналізуйте логічні вимоги до побудови правильних і повних відповідей.	4	6
11.	Логіка юридичного доказу	Розкрийте поняття та особливості юридичного доказу. Охарактеризуйте логічну структуру процесу доказування. Проаналізуйте значення логічних правил у процесі збирання, дослідження та оцінки юридичних доказів.	6	9

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти проводиться в межах поточного контролю на кожному практичному занятті за результатами перевірки знань самостійно опрацьованого матеріалу, а також шляхом виконання окремих завдань, зокрема складання глосаріїв основних термінів (до 2 балів), підготовки творчих есе (до 2 балів), виконання тестувань на навчальній платформі MOODLE та підготовки відповідей до питань навчальної програми (де рівень володіння матеріалом оцінюється від «незадовільно» до «відмінно»).

Методи навчання

Навчання та викладання побудоване на комплексному і студентоцентричному підходах, принципах академічної свободи і академічної доброчесності, базується на інтерактивному навчанні практичного спрямування у формах лекцій (лекція-диспут, лекція-дискусія, лекція-презентація), практичних занять (робота з джерельною базою, навчально-методичною, науковою літературою), самостійної та індивідуальної роботи студентів, вирішення кейсів, індивідуального підходу до кожного студента.

Система контролю та оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути: контрольні роботи; тестові завдання; написання тематичних глосаріїв; проєкти (індивідуальні та командні проєкти; дослідницько-творчі та ін.); реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; виступи на наукових заходах, конференціях; вирішення казусів; інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.

Підсумкова оцінка виставляється за умови наявності документа здобувача, що підтверджує участь у заході неформального навчання.

Загалом, 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни «Юридична логіка» студент набирає методом додавання балів, одержаних ним на кожному практичному занятті.

Усний виступ та виконання письмового завдання, під час практичного заняття, тестування з теми практичного заняття	**Критерії оцінювання**
«відмінно»	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно й аргументовано його викладає під час усних виступів і письмових відповідей, глибоко та всебічно володіє логічною термінологією, розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішено всі тестові завдання.
«дуже добре»	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів і письмових відповідей, володіє логічною термінологією, в основному розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішено більшість тестових завдань.
«добре»	У цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів і письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішено половину тестових завдань.
«задовільно»	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів і письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішено меншість тестових завдань.
«достатньо»	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів і письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішено окремі тестові завдання.
«незадовільно»	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань. Не вирішено жодного тестового завдання.

Доповнення виступу. **2 бали** отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми. **1 бал** отримують студенти, які виклали матері-

ал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів. **2 бали** отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми. **1 бал** отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес-контроль. **2 бали** нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі й аргументовано висловлюють свої думки. **1 бал** отримують студенти, які частково володіють матеріалом і можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Складання словника основних термінів (глосарію), що визначені програмою курсу (за темами). Програмою курсу визначено перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми. Студентам пропонується скласти словник основних термінів з конкретної теми на останніх сторінках опорного конспекту лекцій. **2 бали** нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст. **1 бал** нараховується студентам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту.

Підготовка творчих завдань(есе). **Есе** – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену Робочою програмою навчальної дисципліни. Головна мета есе – це самостійне розкриття студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання. **2 бали** отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки. **1 бал** отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу й узагальнюючих висновків.

Ще 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає під час ***заліку***, що є формою ***підсумкового контролю***.

Підсумковий контроль. Залік з навчальної дисципліни «Юридична логіка» складається з суми балів за одне залікове питання (30 балів) та 20 тестових завдань, кожне з яких оцінюється максимально в 1 бал (усього 20 балів).

Оцінювання відповідей на теоретичне питання (0–30 балів)

25–30 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

21–24 отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустили деякі неточності, при цьому не використали на достатньому рівні обов'язкову літературу.

17–20 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

14–16 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

10–13 бали отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкрили більшість його окремих положень і допустили при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.

0–9 балів отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Оцінювання вирішення 20 тестових завдань (0–20 балів). Кожне правильно вирішене тестове завдання оцінюється максимально 1 бал. Кожне неправильно вирішене тестове завдання оцінюється 0 балів.

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)											**Кількість балів**
Змістовий модуль №1					**Змістовий модуль № 2**						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	
5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	5	**50**
25					**25**						

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	F_X (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни «Юридична логіка», складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – ***50 балів*** та підсумкового модуль-контролю (залік) – ***50 балів,*** за ***100-бальною університетською шкалою.***

Перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Блок теоретичних питань:

1. Специфіка предмету юридичної логіки.
2. Історичні етапи становлення формальної та юридичної логіки.
3. Концепція юридичної логіки Є. Ерліха.
4. Предмет формальної логіки.
5. Формальна і діалектична логіка.
6. Основні форми чуттєвого і раціонального пізнання.
7. Закон тотожності і його використання в юридичній практиці.
8. Закон несуперечливості і його використання в юридичній практиці.
9. Закон виключеного третього і його використання в юридичній практиці.
10. Закон достатньої підстави і його використання в юридичній практиці.
11. Поняття як форма мислення, роль юридичних понять в структурі права.
12. Основні логічні прийоми утворення юридичних понять.
13. Обсяг і зміст понять, операції узагальнення і обмеження юридичних понять.
14. Закон зворотного відношення між обсягом і змістом понять, його використання в слідчій практиці.
15. Види юридичних понять.
16. Відношення між юридичними поняттями.
17. Визначення юридичних понять, структура і види визначень.
18. Правила і помилки визначення юридичних понять.
19. Поділ понять, правила і помилки поділу.
20. Поняття, види і властивості класифікації.
21. Судження в структурі права, виділення судження в реченні.
22. Види простих юридичних суджень.
23. Об'єднана класифікація простих категоричних суджень за кількістю та якістю.
24. Складні юридичні судження, їх види і використання в судовому слідстві.
25. Відношення між простими судженнями за логічним квадратом.
26. Умовивід в структурі права.
27. Структура і види юридичних умовиводів.
28. Прості безпосередні умовиводи і їх використання в законотворчій діяльності.
29. Простий категоричний силогізм, його структура.
30. Загальні правила силогізму.
31. Фігури силогізму і їх використання в судовій практиці.
32. Спеціальні правила фігур силогізму.
33. Поняття логічного доведення, структура і види доведення.
34. Спростування, його структура і види.
35. Суперечка, її види, вимоги до суперечки.
36. Логічний аналіз запитань.
37. Логічний аналіз відповідей.
38. Правила та помилки юридичного доказу.
39. Правила та помилки юридичного спростування.
40. Логіка побудови слідчої та судової версії.

Блок тестових завдань (на навчальній платформі MOODLE).

Зарахування результатів неформальної освіти

Якщо здобувач освіти отримав знання окрім формальної освіти у неформальній/інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри (на основі аргументування викладача, що тематика семінарів, вебінарів, воркшопів, тренінгів, у яких взяв участь студент підтверджується сертифікатом, програмою, а також відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю тощо).

При поточному контролі враховуються результати неформального навчання, здобуті на навчальній платформі Prometheus (https://prometheus.org.ua), що за змістом відповідають темі або окремим питанням теми навчальної дисципліни «Юридична логіка».

Під час зарахування результатів неформального навчання застосовується шкала оцінювання відповідно до розподілу балів за темою навчальної дисципліни (яка відображена у робочій програмі навчальної дисципліни «Юридична логіка»).

Рекомендована література

Основна література:

1. Бандурка О. М., Тягло О. В. Юридична логіка : підручник. 2-е вид., переробл. і доповн. Харків : Золота миля, 2017. 216 с.
2. Войтенко Д. О. Логічне знання для вирішення ТЗНПК : навч. посіб. для студентів, що готуються до вступ. випробувань за технологією ЗНО для вступу на другий (магістер.) рівень / О. Д. Войтенко, С. В. Качурова, О. П. Невельська-Гордєєва ; за ред. О. П. Невельської-Гордєєвої. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 202 с.
3. Грекул-Ковалик Т. А. Юридична логіка : навч.-наоч. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2026. 324 с.
4. Грекул-Ковалик Т. А., Донченко О. П. Юридична логіка : навч. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 240 с.
5. Конверський А. Є. Логіка : підручник для студентів юридичних факультетів. 8-е вид. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 352 с.
6. Логіка для юристів : підручник / В. С. Бліхар, В. В. Левкулич, М. М. Олексюк, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо, О. І. Матвієнко. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2022. 316 с.
7. Професійне мислення як фактор становлення сучасного правника : навч. посібник / Черновський О. К., Меленко О. В., Гриндей Л. М. Чернівці : Технодрук, 2021. 220 с.
8. Тетарчук І., Дяків Т. Логіка для юристів : навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 150 с.
9. Хоменко І. В. Логіка : теорія та практика. Київ : Центр учбової літера-

тури, 2019. 400 с.

10. Юркевич О. М., Павленко Ж. О. Підготовка до складання ТЗНПК у завданнях та рішеннях : логічний підхід. Харків : Контраст, 2022. 236 с.

Додаткова література:

1. Байталюк З. Логічне та критичне мислення як гарантія неупередженого вираження політичних поглядів та переконань. *Евристично-правовий потенціал філософсько-освітніх ідей представників Львівсько-Варшавської школи (1895–1939 рр.) та Віденського гуртка (1922 р.)* : збірник наукових праць за матеріалами І Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 27 жовтня 2022 року) / відпов. за вип. В. Б. Ковальчук; упоряд. Н. А. Гураленко, І. В. Карівець, С. С. Сливка, А. С. Токарська. Львів : БОНА, 2022. С. 146–149.

2. Грекул-Ковалик Т. Логіко-лінгвістичний інструментарій законодавства. *Евристично-правовий потенціал філософсько-освітніх ідей представників Львівсько-Варшавської школи (1895–1939 рр.) та Віденського гуртка (1922 р.)* : збірник наукових праць за матеріалами І Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 27 жовтня 2022 року) / відпов. за вип. В. Б. Ковальчук; упоряд. Н. А. Гураленко, І. В. Карівець, С. С. Сливка, А. С. Токарська. Львів : БОНА, 2022. С. 135–139.

3. Донченко О. Логічне та критичне мислення як умови когнітивного виживання під час війни. *Евристично-правовий потенціал філософсько-освітніх ідей представників Львівсько-Варшавської школи (1895–1939 рр.) та Віденського гуртка (1922 р.)* : збірник наукових праць за матеріалами І Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 27 жовтня 2022 року) / Відпов. за вип. В. Б. Ковальчук; упоряд. Н. А. Гураленко, І. В. Карівець, С. С. Сливка, А. С. Токарська. Львів : БОНА, 2022. С. 34–36.

4. Кочан І. М. Юридична термінологія крізь призму лінгвістики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2018. Т. 3. № 34. С. 57–61.

5. Олійник О. Б. Розвиток юридичної риторики в середні віки та епоху ренесансу. *Правничий вісник Університету «Крок».* 2019. № 34. С. 23–29.

6. Рабінович П. М., Дудаш Т. І. Правова аргументація : термінопоняттєвий інструментарій дослідження. *Вісник Національної академії правових наук України.* 2016. № 2 (85). С. 8–20.

7. Скорейко В. Логіко-когнітивна оцінка суду щодо допустимості відомостей, отриманих у результаті застосування поліграфа. *Евристично-правовий потенціал філософсько-освітніх ідей представників Львівсько-Варшавської школи (1895–1939 рр.) та Віденського гуртка (1922 р.)* : збірник наукових праць за матеріалами І Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 27 жовтня 2022 року) / відпов. за вип. В. Б. Ковальчук; упоряд. Н. А. Гураленко, І. В. Карівець, С. С. Сливка, А. С. Токарська. Львів : БОНА, 2022. С. 149–152.

8. Щербина О. Ю. До питання про розуміння аргументації у логіко-юридичних дослідженнях. *Гуманітарні студії*. 2014. Вип. 21. С. 45–53.

9. Юридична аргументація. Логічні дослідження : монографія / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцепал та ін. ; за заг. ред. О. М. Юркевич. 2-е вид., переробл. та доповн. Харків : Право, 2015. 336 с.

10. Юркевич О. Логічні методи висловлення в гуманітарному пізнанні. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії».* 2019. Вип. 61. С. 13–19. Юркевич О. М. Герменевтична логіка : монографія. Latvia : Lambert Academic Publishing, 2018. 93 с.

Інформаційні ресурси

1. https://www.youtube.com/watch?v=eUkXS7H0HkM&list=PLak942P4eDoCEEgL1M14jFc5SxjRIApvK&index=1
2. https://www.youtube.com/watch?v=bG6fZo8JTXs&list=PLak942P4eDoCEEgL1M14jFc5SxjRIApvK&index=2
3. https://www.youtube.com/watch?v=f2kIn3dkbPg&list=PLak942P4eDoCEEgL1M14jFc5SxjRIApvK&index=3
4. https://www.youtube.com/watch?v=jNJyUTMY_vI&list=PLak942P4eDoCEEgL1M14jFc5SxjRIApvK&index=4
5. https://www.youtube.com/watch?v=AGEQLqr3ODM&list=PLak942P4eDoCEEgL1M14jFc5SxjRIApvK&index=5
6. https://www.youtube.com/watch?v=m729bcLG-I4&list=PLak942P4eDoCEEgL1M14jFc5SxjRIApvK&index=6
7. https://www.youtube.com/watch?v=Wp8CtLdA8cQ&list=PLak942P4eDoCEEgL1M14jFc5SxjRIApvK&index=7
8. https://www.youtube.com/watch?v=KgOhGLDDszk&list=PLak942P4eDoCEEgL1M14jFc5SxjRIApvK&index=8

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/

- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-

universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.